

Femte roten, tomt 68

Kvarteret Kronobageriet

Artonde roten 1637–57v

Norra Hamnen öster om

Nionde roten 1657h–70

östra Hamnen

Nicolaus (Wulfsson 1638) Haak 5.68

1637–39, 1641: 3 mtl, 1640: 2 mtl

Niclas Haak var enl borgarlängden 1639 handelsman. Hans hustru omtalas 9.12 (rote 20) 1642–43 (se Henrik Sinclair), han själv 1644–49. Hans hustru med ett mantal 1650–51 i rote 25; omtalad där som änka 1655. Han var död före 5.7.1650, då hans änka krävdes på två skjortor av skeppsmajor Daniel Jönsson. Hans dotter förklarade att de var bortstulna nattetid tillsammans med några av hennes egna linkläder (2 halsdukar, 2 huvuddukar, ett ärmkläde)

Lorentz Goess änka 1675–76

”Juhlekahrl Anders Holla”

M 1678 1½ tomt

Frans von Akern

Frans von Akern omtalas Rote 2 1654 med 1 mtl (= ogift), Rote 16 (1655)–60, 7.29 Rote 15 1661–63 8.24 Bosatt 4.24n 1670m Här 5.68 1671–74, struken 1675 men här igen 1696. Begr. 13.6.1700.

Den 9.12.1669 lagbjöd Frans von Ackern första resan det köp som hade slutits mellan riksrådet greve Bengt Oxenstierna och honom och det beslöts att tomterna skulle avmätas till honom, eftersom ”nya gatan där tillstöter”. Vid andra lagbjudningen den 13.1.1670 sades Frans von Akern ha betalat 533 1/3 d smt för riksrådet Bengt Oxenstiernas tomt nordan om Stora Hamnen. Möjligen har Frans von Akern av ekonomiska skäl icke mäktat fullfölja detta köp, ty han överlät (enl. RR 18–21.4.1670) detta år såväl en skeppspart som denna och sin tidigare bebodda avbrända tomt (i åttonde roten) ”nästan intill östre hamnen belägen” till *handelsmannen Carl Toresson*. Den senare försäljningen klandrades av *Hans Mattsson* med bördsrätt och *Anders Tüchler* med naborätt. Även Carl Toresson ansåg (enl uppgift 2.5.1670) sig ha bördsrätt (på grund av sin hustrus släktskap med Frans von Akern.) Den 5.5.1670 lovade Anders Tüchler, att om han fick överta tomten skulle han där bygga ett massivt och ”gildigt” stenhus staden till prydnad, vilket gjorde att han fick njuta naborätten.

Den 15.10.1670 lagbjöds första gången ”en tomt, vilken Hans Höggrevliga Excellence Riksrådet och Presidenten uti det Kungl. Tribunalet i Wismar Herr Bengt Oxenstierna” hade försålt till borgaren Carl Toresson för 1.500 daler kopparmynt. Den 20.10.1670 beslöt rätten att inget fastebrev skulle utfärdas förrän man finge se ”om den allmänna gata, som genom tomterna desseignerat är kommer till sin fullbordan”. Genom en sin tjänare protesterade riksrådet Bengt Oxenstierna och begärde ”att den tomten Nordan om stoore Hamnen näst in till Erik Frantzsson Schröder, som

han handelsmannen Carl Toresson sålt hafwer måtte honom, utan längre hinder, upplåtas at bebyggas” (Resolutionsboken 20.2.1671). I brev daterat den 22.2.1671 erhöj riksrådet Oxenstierna svaret att en borgare här i staden ”Erik Frantzsson förmedelst naborättens pretention söker turbera och förändra det köp, som riksrådet hade slutit med Carl Toresson samt att ”Kungl. Maj:t hade förordnat, att en ny gata skulle genom östre delen av staden läggas dock med villkor om Borgerskapet där till ville bejaka, som tomterne och husen äga. Ett prov på gatan var ut stakat på Cronones vägnar, vilken går igenom den samma Eders Excellens tomt, som Carl Toresson köpt haver”. Så sent som den 7 och 10.4.1673, då det omtalades att Carl Toresson erhållit tre lagbjudningar på ”de tomter han köpt av Excell Greve Bengt Oxenstierna belägna östan Erik Frantzssons gård vid Nye Port”, beslöt magistraten om uppskov med avgörandet.

Frans von Ackerns (se 4.24n 1670 kv Bokhållaren och 4.37 1675) tomt- och skeppsaffärer 1670 med Carl Torsson är kanske orsaken till faktum att det var v. Ackern och icke Carl Torsson, som omtalas som närmaste granne till Erik Fransson Schröders gård icke endast i bakugnslängderna 1671–75 (vilket år han troligen flyttade till Stigberget) utan också vid tomtöreslängdernas början 1696. Möjligen förhåller det sig sålunda, att Carl Toresson överlät hälften av de tre tomterna han köpt av Oxenstierna till Frans v. Akern, som ju berättas äga 1½ tomt.

Enligt Berg (I:1, 7) var Frantz von Akern icke som man kunde förmoda son till presidenten Rudger von Akern och hans hustru Justina (se 5.32, kv Kommersrådet efter 1639) utan till Peter Jan v. Ackern och hans hustru Trina Frantzen. Enligt Bergs förteckningf över Tyska församlingens medlemmar åren 1620–1620 skulle dessa två ha gift sig 1625 (Bil 3: Samlingar till Göteborgs historia). Bergs uppgift måste vara fel: Det framgår inte bara av Frans von Ackerns egna uppgifter att han var son till Rudger v. A. utan också av magistratens uppgifter 23.12.1712 till Kungl. Göta hovrätt som specifikation om Frans von Ackerns arvingar och (framlidne amiralitetskapten Berge Matsson Grunds änka) Elisabeth Svedmarks appellation (Gbg mag. reg. 1712), att Frantz arvingar hörde till de fem syskongrupper, som ärvde rådmannen Jacob von Ackern (född 1627, död 7.7.1691 i Göteborg). Denne lämnade visserligen efter sig änkan Anna Hedvig Wernle (omgift Hieronymus Berger, adlad Gripenstedt) men avled barnlös. Två av Jacobs bröder Gustaf och Frantz levde då och broderbarnen efter Johan von Ackern och två kullar systerbarn tillhörde Jacobs arvingar, som var ense vid arvdelen den 1.3.1692. Jacob von Ackerns brorson Albrecht von Ackern befullmäktigades att infordra fordringarna 27.512 d smt och redovisa därför. Albrecht redovisade därför till sin död 2.2.1707 (begr. D 16.2.1707): även han avled utan barn. Men genom sin godtrogenhet hade han genom cautioner fördjupat sig i skuld. Kvarlåtenskapen blev genom bankokommissariens brev den 9.2.1707 genast förseglad.

Den i ingressen omnämnde ”juhlekarlen Anders Holla” som i M1678 står för 1½ tomt bör liksom Lorentz Goess änka ha hyrt gården av Franz von Akern. Lorentz Goess (död 13.5.1675, 31 år gammal) gifte sig 11.10.1674 med Gustaf von Ackerns dotter Hilleka v. Ackern (Hilke, född 1651, begr. 11.6.1711). Hon gifte sedan om sig med kaptenen på tulljakten Hindrik Wagenfelt (död 1719, hans andra gifte), som omtalats som Frans von Ackerns efterträdare som tjäruhovsarrandator.

Frans von Akern arbetade först som handelsman. För en sådan var det tydligen icke främmande att delta i fisket, ty enligt resolutionsboken den 3.1.1671 kunde Frans von Ackern och Lorens Jung ”icke komma till stades, efter de på sillefisket stadda voro”. Enligt samma källa den 16 januari s. å. inlade Frans von Akern överbesökaren Reinier Bontii attest om sextio tunnor nederlagssalt, som tillhörde von Akern och som visiterats kort före den stora branden den 10.5.1669. När arrendet för tjäruhovet och Stigbergets värdshuset blev ledigt 1674, ansökte Frans von Ack-

ern om detta. Han hänvisade till att han var son till presidenten Rudgier von Ackern och till att han lidit stora förluster under brandåret 1669. Han skrev, att han icke längre ”gitte söka sin näring med anresande på landet”. Det, som krävdes av en arrendator, gällde väl icke någon ”synnerlig konst eller märklig vetenskap” varför han ansåg, att han lätt skulle kunna lära sig det. (Almquist I:737). Enligt mag prot 19.3.1688 klagade tjäruhovsarrendatorn Frans von Ackern över att han varje år fr 1682 hade påförts 300 d smt för tjäruhovsarrendet trots att magistraten enligt det kontrakt, som daterats 2.11.1674, hade upplåtit arrendet årligen för 220 d smt. Arrendet övertogs 1697 av tullkaptenen Henrik Wagenfelt, som var gift med en brorsdotter till Frans von Ackern (se ovan).

Frans von Ackern begravdes den 13.6.1700 i domkyrkoförsamlingen. Han var gift för andra gången (se nedan) redan 1659, då ”Anneke, Frantz von Ackerns” uppträdde som fadder hos Gustav von Ackern den 24 febr. Det sägs i magistratsprotokollet 1706 (s 551), att Frans von Ackerns hustru Annika Börgesdotter Grund (eller Hög el. Högen, begr. D 30.12.1709) hade brodern sal amiralitetskapten Matthis Börgesson Grund, vilkens hus Jacob Bornander hade tillhandlat sig av Bengta Gahm. Detta innebär, att Annika Börgesdotter var dotter till Börge Bengtsson i Högen och syster till handelsmannen Anders Hanssons hustru Brita Börgesdotter.

Enligt Personhistorisk Tidskrift 1912, 48 hade Frans von Akern barnen Börge, Annika och Roserus. Annika var gift med fältskären Lorens Brehmer och hade dottern Birgitta (ibland felaktigt kallad Maria) gift med magister Sven (Sveno) Fridelius (se 2.41).

Den 25.5.1703 skedde enligt skrivelse till magistraten (EIIa:22,25.1.1710) ”slut och vänlig förening mellan madame Annika Börgesdotter och hennes k barn samt sonen Herr löjtnanten Roserus von Ackern för pretenderat fäderne och moderne så väl av dess sal faders som sal rådman Jacob von Ackerns sterbhus. Vittnen var *Magnus Melander* för löjtnanten, *Jonas Edgren* för Annika Börgesdotter och hennes barn och som inbjudet vittne Albrecht von Ackern. Kopian bevitnades av N. Hägerbergh. – Denna arvsförening visar, att Roserus von Ackern i själva verket endast var halvbror till Annika och Börge von Ackern: annars hade han ej moderne att fordra.

Börge von Ackern,

som omtalas som ägare i tomtöreslängden 1710, pantsatte den 1.8.1712 till *Olof Boij* sina sal föräldrars gård ”som ännu står i oskipto”. Han talade vid tillfället om sin moders anteckning om att han skulle i det fasta få återtaga de försträckningar han givit henne till en summa av 2 041 d smt före någon av de övriga arvingarna. Skulden betalades senare av Sveno Fridelius.

Börge von Ackern, som var död 1717 och sannolikt ogift, var liksom brodern Roserus (död 1718, gift *Maria Magdalena de Candell*) skeppare och borgare i Göteborg.

I ett par skrivelser till magistraten den 13.7.1713 och 17.12.1713 (resp. EIIa:25 och EIIb?:3) klagade Roserus von Ackern över att hans broder Berge von Ackern bemötte honom med hat, avund och bitterhet trots att han alltid önskat leva i frid och kärlighet med honom. Roserus von Ackern hade inlogerat sig i sina sal föräldrars hus i en kammare, där det varken fanns spis eller kakelugn och hade lämnat sin broder de bekvämligaste rummen i övervåningen. Berge von Akern svarade, att alla underrummen var förhyrda till *handelsmannen (Esbjörn) Schiller*. Överrummen var inte inredda utom två kamrar, som Berge själv använde med sin pupill och systerdotter och pigan, I de oinredda rummen förvarades sterbhussakerna.

I december begärde Roserus von Ackern behörig likvidation arvingarna emellan. Han talade om den rätt hans broder hade tillvällat sig.

Börge von Ackern tillskrives i skattningslängden 1715 tomtvärdet 630 d smt, husvärdet 2.200 och lösöresvärdet 500 d smt: Esbjörn Schiller bodde fortfarande kvar i gården (lösöre 1 000 d smt).

Sveno Fridelius klagade den 18.3.1715 (EIIa:27) över att när han stod i begrepp att lämna landet hade han fått veta, att Börge von Ackern just hade försålt en anseelig mängd järn för 1 000 d smt tillhörig sal Jacob von Ackerns arvingar. Fridelii hustru var dock lika lottägande som Börge v. A. ”Som nu Börge von Ackerns naturell är mig någorlunda bekant — kan jag icke hava det ringaste skäl att förmoda att han ärnar låta min hustru vederfaras sin rätt.” Fridelius klagade den 21.3.1715 över att han hade erhållit ganska ringa del av morfaderns Frans von Ackerns liksom av Jacob von Ackerns sterbhus. – Det berättas den 28.9.1715 att även *Justina von Buchau* liksom den 6.10.1715 i brev av *Alexander Hadelin* medarvingen *Casper Jörgensson* beklagat, att han inte fick ta del av rådman Jacob von Ackerns sterbhusskrifter. Jacob von Ackerns sterbhusarvingar hade anförtrott Alexander Hadelin alla sterbhusskrifter, Fridelius var bara 1/15-part deltagare i hela sterbhuset.

1 resan lät *kapitenskan Fru Elisabeth Svedmark* den 4.10. (sept?) 1716 lagbjuda framlidne Frans von Ackerns arvingars hus och gård belägen till Stora Hamngatan å norra sidan för en summa av 910 d 12 öre smt, som hon haft att fordra uti berörda arvingars egendom genom laga domar.

Nästa månad (den 20) pantsatte Roserus von Ackern och Sveno Fridelius till deras fränka *Brita Matthias Assmundsson* den förres faders och den senares hustrus morfaders, sal Frans von Ackerns hus vid Stora Hamnen mellan rådman Schröder i väster och herr *Olbers* i öster.

1717 bodde i gården enligt upphandlingslängden såväl demitterade kaptenen Roserus von Ackern med sin hustru Malena som magister Fridelius och hans hustru Brita Brehmer.

F.d. amiralitetskapten Roserus von Ackern begärde den 1.8.1717 att Anna Börgesdotter (ej identisk med Börge v. Ackerns mor), som på grund av förment fordran efter Börge v. Ackern hade inlogerat sig i huset, skulle tillhållas att flytta därifrån. Den 28.9.1717 någon månad därefter begärde kapten Roserus v. Ackern att för sin fattigdoms skull bli intagen i hospitalet. Men 3.5.1718 gav ”sal Herr Capitain Roserus von Ackerns Enkiefru skriftligen tillkänna, huru såsom hennes man skall förleden söndagseftermiddag olyckligen vara omkommen i Gamble stads åå, begärandes efter det hon intet kan befordra dess döda lekamen till grafwa så mycket av sterbhusets egendom tilldelas, som hon kan låta begrafwa honom med och dessutan, hwad hon behöver till Sörjekläder för sig.” Den 8.9.1718 begärde hon att arvingarnas gård skulle bli förauktionerad.

Maria Magdalena von Ackern klagade den 26.3.1719 (EIIa:31) över att Sveno Fridelius missunnade henne nyttjandet af en liten kammare ”ofwan uppå” den tid denna kammare var fri från inkvartering. Nu disponerade hon blott ”en kammare bredewid och en minder sal”. Hon talade om sitt änkestånd och ägandet av den äldste broderns rätt. Fridelius hade brukat kontoret och förstugan till hörum, som därigenom mycket fördärvades och disponerade dessutom båda vindarna, bodarna och källarna efter eget behag. Hon hade inte fått någon del av den hushyra, som utföll utom 20 d smt, som Maria Magdalena von Ackern en gång fick av rådman Häger.

Magistraten hade enligt en supplik bland dess årshandlingar (EIIa:21) begärt att få hyra Sveno Fridelius svärföräldrars gård belägen vid Stora Hamnen emellan sal rådman Schröders å västra och fru Wulffs å östra sidan till välborne viceamiralen Örnfelt. Alltså uppdrogs följande rum i övervåningen nämligen 1) en stor sal och 2) en stuva där näst intill. samt 3) köket där bredvid och 4) brygghuset där näst. Alla dessa rum låg i en rad: vidare skulle magistraten hyra källaren under

dagligstuvan med rännnet över fähuset till vedrum och boden åt gatan i förstuvan från innevarande dato till nästkommande Mikaeli, I hyra skulle betalas 150 d smt.

Änkan Maria Magdalena v. Ackern gifte snart om sig med *kommissarie Hieronymus Lampert*, som enligt tomtöreslängden 1720 bor i gården tillsammans med en *båtedräng Måns Olsson* och *kamrer Göterberg*.

Han skrev till magistraten den 17.12.1720 (EIIa:32) att det borde vara magistraten välbekant, att sal handelsman Frans von Ackerns och Annikas Börgesdotters sterbhus nu i 10 à 12 års tid stått i stor konfusion, varigenom man inte hade kunnat komma till slut med fastigheterna, som under tiden saknat reparation och omvårdnad. Han talade om sin kära hustru och om sina styvbarn, som dels var i fångenskap, dels omyndiga. Gården borde delas, då den ej med bekvämlighet kunde bebos av tvenne. Han hade därför hembjudit sin svåger notarien Sveno Fridelius den halva andel, som tillkom hans hustru och styvbarnen, för 3 500 d smt eller också att utlösa honom men samma summa men Fridelius hade vägrat Lamert begärde därför att huset skulle säljas på allmän auktion till mestbjudande. Fridelius hade tillfrågats om samma sak 1718 under hans hustrus änkestånd. Hus och gård hade av magistraten tillsatta mätesmän värderats 1710, då det var i långt bättre stånd, till 2 800 d smt. Kapten Roserus von Ackern hade lämnat värderingen opåtalad i 8 år.

I en samtidig skrivelse i samma årshandling nekade Sveno Fridelius till att Frantz von Ackerns hus icke skulle kunna bebos av två familjer. ”Det höll 20 alnar i bredd, 7 och 90 alnar i längd och hade utom andra nödiga kamrar och logementyen 2 salar, 2 stugor, 2 kök, 2 bakugnar, 3 källare, 3 bodar, 3 vindar etc. Så att det till två hushåll i alla måtto var så inrättat och anlagt, att det ena hushållet slätt icke behövde gå det andra i vägen. Dessutom hade huset nu i sammanlagt 10 års tid esomoftast bebotts av tre fullkomliga hushåll men ständigt av tvenne. Ty förutom Esbjörn Schiller, som bodde här i fem år, hade efter honom där majoren Fock, majoren Ståhlberg, amiral Örnfelt och överste Lilie kunnat berymma sig fast det senare blivit för trångt åt oss allena. Frans von Ackern och dess hustru Annika Hög hade lämnat gården ograverad. Den udda källaren brukade förhyras till vin- och saltlagring-”

I en annan skrivelse till magistraten talar Lampert om sin antecessor kapten Roserus von Ackerns arvingar, vilka för kort tid sedan fått del av det honom tillfallna föräldraarvet (EIIa:33).

Magister Sveno Fridelius

köpte den 23.3.1721 för 2 500 d smt gården bestående av en framtomt och en halv baktomt av hustruns morbröders arvingar. Han pantsatte den 20.6.1721 sin gård på Stora Hamngatan mellan major *Köppens* hus i öster och assessor Olbers i öster till *Sebastian Tham* för ett lån av 1 600 d smt.

Sveno Fridelius omtalas i kämnärsrätten den 6.5.1702 som gymnasist. Den 25.11 1719 berättas, att tjänsten efter den nyligen avlidne *notarien Petter Sjöström* söktes dels av Magnus G. Klingh dels av *Jonas Edman* och Sveno Fridelius, som hade studerat i Rostock i sju år och hade erhållit magistergraden där 1713. I september föregående år hade han ”söndrat” sig från konsitoriet genom att han påtog sig *fru Cecilia Johanssons* sak i hovrätten emot *krigsfiskalen Edman* och strax därefter notariatet i politiecollegiet. Vidare hade han före Klinghs ankomst gjort uppvaktning i justitie collegio, klarat sterbhusen och under Sjöströms sjukdom suttit vid RR-protokollen. Han hade bott i staden i sex år.

Fridelius begravdes i domkyrkoförsamlingen 1.9.1741. Bouppteckning ägde rum den 4.7.1642 efter honom och hans förut i barnsäng avlidna hustru Birgitta Brehmer (begr. D 17.2.1733). Han

efterlämnade 8075 daler 29 öre smt, hus och gård på Stora Hamngatan mellan hovrådet Lagerström i väster och löjtnant Pontans hus i öster med två tomter av lika bredd, den ena åt Köpmangatan, den andra åt Stora Hamngatan. Dessutom ägde han en obebyggd tomt med trädgård på Magasinsgatan (såld till *Joh. Hermansson* för 200 daler).

Husgeråden i följande rum var: I kammaren åt gatan: en stor spegel, en mindre spegel med brun ram och krona, en fyrkantig spegel, ett brunt slagbord, ett dito med svart målning, ett lackerat tebord, en bokhylla med gardiner, en svartmålad beslagen kista, en svart koffert (inga stolar nämnas

I salen: ett lackerat slagbord, ett mindre dito, en beslagen ekkista, en kista med slätt lock, en brunmålad kista, en stor svart koffert, en beslagen brunmålad låda, en obeslagen låda, en liten låda, ett gammalt skåp med ett litet ovanpå, konung Karl XI:s konterfej till häst, fyra andra gamla fyrkantiga konterfej, ett dussin brunmålade trästolar.

I stugan: ett gammalt väggur, ett målat bord, ett dubbelt skåp, ett litet beslaget skrin, ett nattduksbord med stoftsgardiner, 6 länstolar, 9 par röda och vita tekoppar, 4 par blåa och vita dito etc.

I förstugan: en kista

I överummen: två kistor, en beslagen ask, ett svart långt ekbord, en konfektyrkorg, en ståndsäng, 3 kar, 3 saltbaljor och en kåltunna.

Sveno Fridelius efterlämnade två barn med Britta Brehmer: *Frans Gustaf*, som 1742 var studiosus och *Anna Maria* (begr. D 20.6.1755, gift med *gymnasiebokhållare Johan Otto Scharp*, Berg II:3-4, 363). Enligt uppgift bland magistratens årshandlingar den 15.12.1752 (EIIb:72) skulle avlidne magister Sveno Fridelius arvingar eller lanträntmästaren Scharp delgivas *Stina Larsdotter* hos magistraten ingivna ansökningskrift att få åtnjuta underhåll gör sitt med magister Fridelius sammanavlade barn.

Gården såldes på auktion för 3 035 d smt till

skepparen Carl Wallman,

Kvitens av Fridelii arvingar den 27.8. och 14.9.1742. Wallman erhöll fasta den 19.12.1746 på avl mag Sveno Fridelius gård och hus på Stora Hamngatan mellan hovrådet Magnus Lagerströms gård i väster och fänrik Reinhold Pontan i öster. Gården bestod av 2 tomter, därav den ena åt Köpmangatan. Tomten åt Stora Hamnen höll 37' i bredd och tomterna var 190' långa.

Carl Wallman sökte (enl. EIIb:90) inteckning i brodern skepparen och bryggaren *Abraham Wallmans* (se 5.54) och hans hustru *Margareta Beata Wallmans* fasta (vid västra Hamnen) och lösa egendom, vilka bekräftar delgivningen den 18.7.1755. Det omtalas en skeppare Sven C Wallman. I räkningen ingår begravningskostnaderna för Abraham Wallmans svärmoder *Lans Jacobssons änka sal Madame Elisabeth Crocatt* (se EIIb:41) den 16.4.1755 och vad Carl Wallman kontant utbetalat till ”madame / Jacobsson och min k. svägerska under min k. brors frånvaro”.

1765 bor Carl Wallman fortfarande i gården med ”ibm” *handelsman Joh Hindr. Ölisch*

1775: *Handelsman Daniel Wetterling*: se 10.105. Daniel Wetterling miste en fastighet 1641 genom hastig vådeld, varför han i juli 1642 befriades från inkvartering (EIIb: 26 Han gjorde konkurs 2.1.1748 (RR-prot. 8.12.1748) Han var gift med *Maria Justina Jürgensson*, dotter till Maria Jürgensson, som enligt egen uppgift var största fordringsägare och som därför för 2 007 d smt på

auktion övertog gården. Hennes andre svärson var Hans Ellgren. – Till Daniel Wetterling pantsattes tomten 8.45 1649. Här bodde Daniel Wetterling tydligen i sonens hus, ty den 18.1.1778 lät

handelsman Johan Danielsson Wetterling

uppbjuda ett här i Göteborg på norra sidan och dess fjärde kvarter eller dels vid Store Hamnegatan mellan fru Commerserådinnan Clara Lagerström å västra och kontrollören herr Petter Swalins å östra sidan beläget hus och gård (dels bakgård vid Köpmangatan sjätte roten nr 6) bestående av två hela tomter med därtill varande välvda källare och åbyggnader jämte innanrede och tapeter, som Commissarien Carl Wahlman (Wallman) den 15.6.1772 sålt till herr Wetterling för 9 000 d smt med förbehåll att i sin livstid utan hyra få nyttja de två portkamrarna i övre våningen och stallrum för en häst. 30-penning 300 d smt.

Johan Danielsson Wetterling blev medlem av handels societeten den 27.5.1763 (burskap 2.12.1763) under motivering, att han var son till en handels societetsledamot och genom "egen skicklighet, flit och uppövning samt under sin sal faders handledning och under utrikes resor förvärvat sig nödig kunskap".

Ogifta *Anna Elisabeth Wetterling* och handlanden i Göteborg J D Wetterling var syskonbarn och arvtagare till *professor Sifvert Reinhold Schwartzkopf* (se 4.37, 2. 6–8 och 5.43).

1802 anges Johan Danielsson Wetterling äga välvd källare.

En son till honom *Jacob D Wetterling* blev medlem av handels societeten 27.9.1805 och fick burskap 12.10.1805. Han hade i två års tid varit på Anders Ahlbergs kontor i Hamburg, och därefter i flera år deltagit i sin vid detta tillfälle avlidne faders Johan D Wetterlings handel. Han uppsade sitt burskap 1811 enligt handels societetens protokoll.

1807 *Handelsman C G Grönvall*. Uppbud 24.3.1806.

Tomten 5.68 uppbjöds av *handl David Lidberg* den 7.8.1815

Ä. *Anna Cajsa Greiffe* (född *Uddman*, änka efter *fältskären Johan Jacob Greiffe* uppbjöd 5.68 den 3.9.1821: Hon avled 1826 och ärvdes bl.a. av mågen *handelsbokhållare Martin Areschoug*, död 11.4.1830 gift *Sofia Elisabet Greiffe*. Vid bouppteckningen efter Areschoug sades han äga 1/3 i grundmurade stenhuset med tomt nummer 68 i femte roten, Norra Hamngatan, värd 1 444:21.4 rdr banco. *Martin Areschoug*, som kom från Simrishamn, blev kronouppbörds kassör 31.12.1802 och undervägmästare 18.3.1808 (Berg II:1.2, 123)

Senare uppbud av 5.68

slaktare Joh.Carlsson	19.5.1838
handl Theodor Holmström	31.12.1855 och 8.9.1856
handelsbokhållare Pontus Eggertz	1.8.1859
handl Carl Palmborg	16.9.1861
handl Andreas Jonsson	16.6.1873

(Följande har varit upptaget under 4.24n men flyttas nu till 5.68ö. Tänkbrt är att Knut Olofsson hyrde 5.63 av Olof Simonsson, eftersom inga köphandlingar har hittats rörande denna gård och att denna fil bör kallas 5.63 och flyttas dit.)

Olof Simonsson

1658–63

Oluf Simonsson började sin bana som köpgesäll eller möjligen bokhållare hos Hans Jürgensson (4.32). När det sedan 1658 blev dags för honom att börja som egen köpman fick han låna kapital av sin forne arbetsgivare. De var f.ö. svågrar: Hans Jürgensson var gift med *Elsebe Westerman* och Oluf Simonsson med hennes halvsyster *Catharina Braun-Johan*. Han flyttade efter 1663 till 5.68ö. Se fortsatt biografi där.

Oluf Simonsson blev en ansedd handelsman och togs i bruk i stadens och borgerskapets ärenden. Sålunda representerade han borgerskapet såväl vid riksdagen i Göteborg i dec. 1676 som vid riksdagen i Halmstad i febr. 1678 (Almquist I: 4.32) Han var rådmän från 8.1.1685 fram till sin död i december 1697. (Han deltog i magistratens sammanträde den 16 dec s.å. men omtalas som död den 18 dec. Almquist II: 115)

1665 den 23 juni hade Oluf Simonsson stämt strömbåtsgillet med anledning av att han på en edsbåt tillhörig *sal. Erik Perssons* änka hade mist 117 tunnor inpackat salt vid Lilla Edet. Enligt in-tyg av *båtskepparen Sven Kråka* hade detta skett på grund av att båten var rutten och oduglig och på grund av åldermannens och bisittarnas försumlighet. Mellan staden och Edet var det, hävdade han, ”inte spanskt farvatten eller stor fara för storm”, ty där fanns hamnen, där man kunde rädda sig in och finna undsättning. Strömbåtsgillets representanter tillfrågades av rätten, på vilket sätt de ville söka bevisa, att Oluf Simonssons hustru i hans frånvaro, som föregavs med deras goda minne, hade tagit den båten, som inte borde fara med köpmansgods och som blivit borta med Oluf Simonssons gods.

Åldermannen för strömbåtsgillet visade då, att den båt, som blev borta med Oluf Simonssons gods, hade fört några läster utöver det, som tillkom den och enligt deras skrärtigheter borde vänta (”töva”) till dess alla de andra gillesbröderna hade fört lika mycket last. Strömbåtsgillet hävdade bl.a, att ”ingen skeppare kan taga gods i sin farkost, det för storm och oväder vårda, var-der det ej heller av någon fordrat, Aldenstund hans plicht är att göras sitt bästa och sin plicht och icke med willia eller försummelse löpa på faran, eftersom ingen kan i sådan måtto vårda sitt eget liv.”

Vid slutet av år 1665 och under början av 1666 var Oluf Simonsson invecklad i en lång och in-vecklad tvist med *Peder Håkansson i Jönköping*, som stämt Oluf Simonsson ang. 100 d. kmt. Oluf Simonsson vann målet och ville ha ersättning för ”schimpf, skada och expenser.” Peder Håkanssonns fullmäktige *Daniel Larsson* fick under målets gång veta av rätten, att enligt en kunglig resolution, som givits Göteborgs stad 1638, stod det den graverade parten fritt in till åtta dagars förlopp med apellation från den undre till den övre rätten. (Ö. R. 10.5.1666). Eftersom det i detta fall rörde det sig om en lägre summa än 1.000 daler tilläts ingen apellation till kunglig rätt. – Daniel Larsson förklarade, att han vid bifall hade velat låta Peder Håkansson donera 600 d smt till Gustavi kyrka.

Vid Karlstads rådhusrätt tilltalades handelsmannen i Göteborg Oluf Simonsson den 4.7.1666 för att han låtit föra 6 tunnor salt och två tunnor sill till Borrvik för att därmed avlöna mastearbete,

vilket ansågs som landsköp. Oluf Simonsson föregav, att han hade ämnat sända samma varor till *Anders Olufsson i Åmål* men att det icke gick någon farkost dit utan blott till Borrvik. Oluf Simonsson fick böta 40 mark, eftersom hans egenhändiga sedel, daterad Göteborg den 6.4.1666 till *Nils Assmundsson* samt *Sven Larssons* sedel till samma man visade, att Oluf Simonsson från början hade velat sända varorna direkt till Borrvik.

Vid Göteborgs underrätt vände sig *hustru Anna Thores* mot Oluf Simonssons fullmäktig Felterus. DATUM???? Oluf Simonsson menade, att först när Anna Thores levererar honom 17 stänger järn, som hennes båtsman bortstal, då järnet låg inlastat i båten, skall han tacksamt leverera vad som kunde restera på frakten. Han ansåg, att Anna Thores hade största skulden till att hans järn hade kommit bort men av medlidande hade han upphört astt anklaga henne för sin förlust. *Thomas Larsson vid Strömmen* hade enligt Anna Thores vittne *Måns Håkonsson* haft tre av det bortstulna järnet i förvar och på Oluf Simonssons rekvisition hemfört det, för vilket han också fått betalt.

Vid Karlstads Rådhusrätt bestämdes den 27.6.1670, att Oluf Simonsson skulle få behålla sitt gamla hörnstånd i samband med marknaden.

Något bevis för att Olof Simonsson ägde gården 5.24n har ännu icke funnits. Kanske hyrde han. Före 1666 flyttade han till 5.62ö kv. Kronobagaren. och till 5.24n flyttade *Petter Koopman* och *Samuel Rütter* 1666. De ersattes av rådmann *Olaus Östring* 1669.

Utom 5.62ö vid Östra Hamnen ägde Oluf Simonsson ett hus ”under ekeskogen”. (3.52, Sparbanken). *Bengt murmästare, Olof Larsson murmästare, Per Olufsson murmästare* och *brandmästaren Per slaktare* fann vid besiktning 1682, att ”under ekeskogen” var skorstenen i Olof Simonssons hus så bristfällig, att den måste rivas. Om inte Olof Simonsson lät riva skorstenen måste han helt och hållet låta låsa igen huset, eftersom de soldater, som bodde där, eldade där dag och natt.

År 1686 öppnade Hans Jöranssons änka Elsebe Westerman process mot Oluf Simonsson med anledning av att han ännu ej hade återbetalat det kapital han hade lånat 1658. Oluf Simonsson förklarade sig ovetande om att han i Elsebe Westermans böcker var inskriven för en skuld på 15 792 daler och 29 öre kopparmynt. Han ansåg sig ha återbetalt nästan lika mycket till henne ”när hon något av mig begärade till dess jag tyckte det blev alltför mycket”. Elsebe Westerman hade vägrat att betala honom lön för 5 års tjänst, då den inte var uppförd i böckerna. När Oluf Simonsson hade begärt sin lön av Elsebe Westerman, hade hennes dåvarande *bokhållare (nu hennes måg) Johan Manorgen* rått henne för att undvika process att förlikas med honom med ett visst 600 rdr. Om denna strid se 4.32.